

АКТУАЛЬНІСТЬ БУДІВЕЛЬНИХ ПРОФЕСІЙ В УКРАЇНІ 2025–2026

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У доповіді проаналізовано актуальність будівельних професій в Україні у 2025–2026 роках. Розглянуто ключові драйвери попиту на робочу силу в будівельній галузі, визначено найбільш затребувані спеціальності та компетенції, проаналізовано основні виклики (дефіцит кваліфікованих кадрів, недостатня практична підготовка, матеріально-технічні обмеження, впровадження цифрових і «зелених» технологій) та запропоновано практичні рекомендації для університетів, роботодавців і державних органів щодо підвищення якості підготовки кадрів і закриття кадрового розриву. Наведено модель співпраці освіти та індустрії, план реалізації ініціатив та індикатори ефективності.

Ключові слова: будівельні професії; ринок праці; BIM; енергоефективність; підготовка кадрів; дуальна освіта.

Abstract

The report examines the relevance of construction professions in Ukraine for 2025–2026. It identifies drivers of labor demand, highlights the most needed occupations and skills, analyzes main challenges (shortage of qualified personnel, insufficient practical training, equipment limitations, adoption of digital and green technologies) and proposes practical recommendations for universities, employers and government to improve workforce training and close the skills gap. A model of education–industry cooperation, implementation plan and success indicators are provided.

Keywords: construction professions; labor market; BIM; energy efficiency; workforce training; dual education.

Вступ

Відбудова та модернізація інфраструктури після руйнувань, а також реалізація програм енергоефективності й «зеленої» трансформації роблять будівельну галузь одним із пріоритетних секторів економіки України у 2025–2026 роках. Попит на кваліфіковані будівельні кадри зростає швидше, ніж пропозиція, що створює ризики затримок у реалізації проєктів, підвищення вартості робіт та зниження якості виконання. Метою цієї доповіді є системний аналіз актуальності будівельних професій, визначення ключових компетенцій, які будуть необхідні найближчими роками, та розробка рекомендацій для освітніх закладів, роботодавців і держави.

Основний текст

Сектор будівництва у 2025 році характеризується подвійною динамікою: з одного боку — масштабні потреби у відновленні житлового фонду, інфраструктури та промислових об'єктів; з іншого — дефіцит кваліфікованих робітників і фахівців середнього та вищого рівня. Основні драйвери попиту: [1,2]

Відбудова житлового та інфраструктурного фонду — Масштабні реконструкції та нове будівництво вимагають великої кількості робітників і інженерів.

Енергоефективні реконструкції — Переобладнання будівель під сучасні енергетичні стандарти потребує спеціалістів з енергоаудиту, теплоізоляції та систем опалення/вентиляції.

Цифровізація проєктування — Впровадження BIM-технологій змінює вимоги до інженерів-проєктувальників і менеджерів проєктів.

Екологічні стандарти — Підвищення екологічних вимог стимулює попит на фахівців з екологічного інжинірингу та матеріалознавства.

Найбільш необхідні професії та компетенції:

На основі аналізу потреб галузі виділяються такі професії та ключові навички:

Кваліфіковані будівельні робітники (монтажники, опалубники, арматурники, муляри) — практичні навички виконання будівельних робіт, знання технологій безпечного виконання робіт.

BIM-спеціалісти та інженери-проєктувальники — вміння працювати з BIM-платформами (Revit, ArchiCAD), координувати міждисциплінарні моделі, оптимізувати проєктні рішення.

Інженери з енергоефективності та екологічного інжинірингу — навички енергоаудиту, розрахунку

теплових втрат, впровадження

«зелених» технологій.

Менеджери проєктів та фахівці з техніки безпеки—управління ресурсами, ризиками, забезпечення відповідності нормам охорони праці.

Фахівці з цифрових технологій і автоматизації—застосування IoT, сенсорики та систем моніторингу для підвищення ефективності будівництва.

Основні виклики та бар'єри [1,2]

1. Дефіцит кваліфікованих кадрів

Старіння робочої сили, низька привабливість будівельних професій серед молоді та відтік частини кадрів у суміжні галузі створюють гострий дефіцит робітників і інженерів.

2. Недостатня практична підготовка

Багато випускників технічних спеціальностей мають слабкі практичні навички через обмежений доступ до сучасних лабораторій, полігонів і виробничих майданчиків.

3. Впровадження цифрових технологій

Перехід на BIM та інші цифрові інструменти вимагає оновлення навчальних програм і підвищення кваліфікації викладачів. Відсутність інтеграції цифрових курсів у навчальні плани знижує конкурентоспроможність випускників.

4. Матеріально-технічні обмеження

Недостатнє фінансування університетських лабораторій, застаріле обладнання та обмежений доступ до сучасних матеріалів ускладнюють виконання прикладних досліджень і практичну підготовку студентів.

5. Соціально-економічні ризики

Нестабільність ринку праці, сезонні коливання попиту та невизначеність фінансування проєктів знижують привабливість довгострокової кар'єри в будівництві.

Модель співпраці освіти та індустрії

Для подолання вищезазначених бар'єрів пропонується модель, що поєднує три рівні взаємодії:

1. Освітній рівень: оновлення навчальних програм, інтеграція BIM і цифрових курсів, створення полігонів і лабораторій відкритого доступу, впровадження дуальної освіти.

2. Індустріальний рівень: партнерські програми з підприємствами, оплачувані стажування, спільні лабораторії, сертифікація навичок.

3. Державний рівень: програми підтримки професійної підготовки, субсидії для навчальних центрів, податкові стимули для інвестицій у навчання кадрів.

Практичні рекомендації

Для університетів і коледжів:

1. Оновити навчальні плани з урахуванням BIM, енергоефективності та цифрових технологій.

2. Впровадити дуальну освіту та розширити кількість оплачуваних стажувань на підприємствах.

3. Створити лабораторії відкритого доступу і полігони для практичних робіт.

4. Розвивати менторські програми за участі досвідчених інженерів і викладачів.

5. Підвищувати кваліфікацію викладачів у сфері сучасних технологій і методик викладання.

Для роботодавців:

6. Інвестувати в навчання та стажування молодих спеціалістів; пропонувати оплачувані практики.

7. Співпрацювати з університетами у створенні спільних лабораторій і проєктів.

8. Впроваджувати стандарти сертифікації навичок та внутрішні програми підвищення кваліфікації.

9. Залучати BIM-фахівців для оптимізації проєктування і зниження витрат.

Для держави:

10. Підтримувати програми професійної підготовки та перекваліфікації, особливо у регіонах з високою потребою у відбудові.

11. Надавати податкові стимули для інвестицій у навчання кадрів і створення спільних лабораторій.

12. Фінансувати модернізацію навчальної інфраструктури та полігонів.

13. Розробити національні стандарти сертифікації для ключових будівельних професій.

Розглянемо ключові професії сфери будівництва.

Таблиця 1. Ключові професії та рекомендовані навчальні модулі [3]

Професія	Рекомендовані модулі	Очікувані компетенції
ВІМ- спеціаліст	ВІМ, САД, управління проєктами	Моделювання, координація, оптимізація
Інженер з енергоефективності	Теплотехніка, енергоаудит	Розрахунок втрат, енергооптимізація
Менеджер проєктів	Управління проєктами, економіка	Планування, контроль, ризик- менеджмент
Кваліфікований робітник	Технології будівництва, безпека	Виконання робіт, дотримання норм безпеки

Очікувані ризики та заходи з мінімізації:

Ризик недостатнього фінансування: диверсифікація джерел фінансування (державні, регіональні, приватні).

Ризик відтоку кадрів: створення стимулів для працевлаштування (гарантовані стажування, конкурентна оплата, соціальні пакети).

Ризик повільного впровадження ВІМ: поступове впровадження курсів, підготовка викладачів, партнерство з постачальниками ПЗ.

Висновки

Актуальність будівельних професій у 2025–2026 роках є високою та зростаючою. Для забезпечення якісної відбудови та модернізації інфраструктури необхідно терміново закривати кадровий розрив шляхом оновлення освітніх програм, впровадження дуальної освіти, розвитку полігонів і лабораторій відкритого доступу, а також тісної співпраці між університетами, бізнесом і державою. Координовані дії дозволять підвищити конкурентоспроможність випускників, знизити ризики затримок у проєктах і забезпечити сталий розвиток будівельної галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1) Конфедерація будівельників України - url: <https://kbu.org.ua/news>
- 2) Мех Буд Будівельна галузь України 2025 - url: <https://blog.mehbud.com.ua/uk/other/budivel%CA%B9na-haluz%CA%B9-ukrayiny/>
- 3) Аналіз будівельної галузі України 2025 - url: <https://novatorstroy.com.ua/pres-relizi/analiz-budivelnogo-rinku-ukrayini-u-2025-roci/>

Руднева Катерина Максимівна — студентка групи 2Б-25Б, факультет будівництва, цивільної та екологічної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: rudnevakaterina2008@gmail.com

Науковий керівник: Мартинюк Володимир Валерійович — доцент кафедри загальної фізики, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Rudneva Katerina M. — student of group 2B-25B, Faculty of Construction, Civil and Environmental Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: rudnevakaterina2008@gmail.com

Supervisor: Martyniuk Volodymyr — Associate Professor of the Department of General Physics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.